

Sprawozdanie z działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Hajnówce 17-200 Hajnówka, ul. Ptaszyńskiego 14 za 2018 rok.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Hajnówce jako samodzielna jednostka organizacyjna jest finansowana z budżetu Wojewody Podlaskiego w ramach zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej.

Obecnie placówka przeznaczona jest dla 55 osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi. Na dzień 31.12.2018r. 57 osób posiadało decyzję wydaną przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce kierującą na zajęcia do naszego ośrodka. Środowiskowy Dom Samopomocy od 2017 roku jest ośrodkiem wsparcia Typu ABC w tym: osoby przewlekłe psychicznie chore- Typ A, osoby z niepełnosprawnością intelektualną – Typ B, osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych- Typ C.

Skierowanie do ŚDS w Hajnówce oraz wysokość opłaty za pobyt następuje w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce. Celem działalności ŚDS jest podtrzymywanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do jak najbardziej samodzielnego życia i funkcjonowania w najbliższej społeczności lokalnej. ŚDS świadczy usługi określone w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 09 grudnia 2010 r w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Usługi były dostosowane do indywidualnych potrzeb psychofizycznych uczestnika i określone w indywidualnym planie postępowania wspierająco-aktywizującym, który jest zaakceptowany i podpisany przez uczestnika lub opiekuna prawnego.

W 2018 roku w Środowiskowym Domu Samopomocy w Hajnówce były realizowane następujące rodzaje treningów:

Trening funkcjonowania w życiu codziennym:

W 2018 roku kontynuowano zajęcia w ramach treningu funkcjonowania w codziennym życiu, które prowadzone były w ramach zajęć indywidualnych i grupowych w formie wykładów, prezentacji, dyskusji, pogadarek, ćwiczeń praktycznych, prezentacji audiowizualnych, spacerów do miasta (sklepy kosmetyczne, odzieżowe, z używaną odzieżą, sklepy spożywcze, wielobranżowe).

W Środowiskowym Domu Samopomocy w Hajnówce w 2018 roku w ramach treningu funkcjonowania w życiu codziennym prowadzono następujące treningi:

Trening higieniczny

– podtrzymywanie nabytych umiejętności z zakresu higieny osobistej oraz nauka (u osób nowoprzyjętych) prawidłowych nawyków dbania o higienę osobistą - w tym : dbanie o włosy, paznokcie, jamę ustną, higiena ciała, higiena intymna, rozróżnianie i prawidłowe stosowanie środków higieny dostępnych w sklepach , higiena odzieży, dobór odzieży stosownie do pory roku, dbanie o wygląd zewnętrzny, dbanie o higienę otoczenia w warunkach domowych tj. (sprzątanie, odkurzanie, pranie, prasowanie, mycie okien i czystość w łazience – zajęcia praktyczne w ośrodku); nauka poznawania różnych środków czystości; utrwalanie nawyków dbania o porządek w poszczególnych pomieszczeniach i pracowniach ŚDS (zajęcia praktyczne).

Zajęcia grupowe odbywały się 1 raz w tygodniu, również miały miejsce zajęcia indywidualne wynikające z potrzeb uczestnika.

Efekty: poprawa higieny osobistej i wyglądu zewnętrznego - mycie rąk przed obiadem, zębów po obiedzie, stosowanie dezodorantu, poprawa higieny paznokci, włosów, samodzielnie

kąpiele pod prysznicem w ośrodku, zmiana bielizny; zakup środków higienicznych we własnym zakresie według potrzeb (mydło, pianka do golenia i maszynka do golenia ,szampon, żel pod prysznic, dezodorant itp.); umiejętność doboru odzieży do pory roku i estetyka ubioru, utrzymanie odzieży w czystości, dbałość o higienę otoczenia w warunkach domowych oraz miejscach użyteczności publicznej; uwrażliwienie na właściwe przechowywanie produktów żywnościowych oraz zdrowe odżywianie, większa świadomość działań profilaktycznych w zapobieganiu przeziębien i zachorowania na grypę (właściwa dieta, ruch, sen,).

Trening budżetowy

- zajęcia grupowe odbywały się 1 raz w tygodniu, a zajęcia indywidualne w zależności od potrzeb uczestników (w tym nauka praktycznych zajęć poza domem, tj. sklepy, markety, bazar miejski, poczta). Realizowano tematykę związaną z nauką gospodarowania pieniędzmi we własnym gospodarstwie domowym (opłaty rachunków, zakup leków, niezbędnej odzieży, środków czystości, żywności itp.), sporządzanie listy zakupów rzeczy niezbędnych i tych, które można zakupić w późniejszym terminie - na podstawie gry edukacyjnej „ Uczymy się liczyć”.

Uwrażliwiano uczestników na zagrożenia wynikające z brania pożyczek, nieuzasadnionych kredytów i zakupu rzeczy na prezentacjach (typu garnki, sprzęt medyczny itd.) Podtrzymywano umiejętności rozpoznawania i nazywania monet i banknotów, odczytywania prawidłowych wartości cyfr i liczb (w tym liczenie na kalkulatorze), ćwiczenia na podstawie paragonów, rozwiązywanie prostych ćwiczeń i internetowych gier matematycznych. Efekty: 4 osoby samodzielnie potrafią robić drobne zakupy spożywcze, w tym 1 osoba samodzielnie dokonuje zakupów odzieży wierzchniej (buty, koszule, bluzy itp.) Zwiększyła się umiejętność wyliczenia pieniędzy adekwatnie do sumy na paragonie. Utrwalano umiejętność liczenia na kalkulatorze. Zauważono racjonalne wydatki i ustalanie priorytetów w wydatkach.. Zwiększyła się świadomość związana z zagrożeniem brania kredytów bankowych, pożyczek i zakupów rzeczy na raty na prezentacjach. Zauważono zmniejszenie wydatków na zakup używek typu kawa, wyroby tytoniowe. Zwiększyła się świadomość uczestników w zakresie rozpoznawania cen towarów i usług jak również wyszukiwania różnych promocji cenowych.

Trening kulinarny

Zajęcia w ramach treningu kulinarnego odbywały się codziennie w formie zajęć grupowych oraz zajęć indywidualnych według potrzeb uczestników.

Celem zajęć była nauka oraz kontynuacja i utrwalanie podstawowych umiejętności przygotowania prostych potraw warzywnych, mięsnych, mącznych, surówek, sałatek, zapiekanek kasz, ryb, ciast. Uczestnicy zajęć wzięli udział w przygotowaniu potraw z okazji świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy, a także innych uroczystości w ŚDS. Utrwalano nawyki dbałości o higieniczne przygotowanie i spożywanie potraw. Utrzymanie czystości w kuchni (w tym sprzętu kuchennego).

Efekty: uczestnicy zajęć pod nadzorem opiekuna przygotowywali dania mięsne, potrawy mączne, potrawy z kasz, ryżu i makaronu (np. gulasz, kotlety mielone, pulpety, sos mięsny, risotto, makaron z serem, zapiekanki), różnego rodzaju zupy, dania z ziemniaków, sałatki, ciasta. Pod nadzorem opiekuna przygotowali i upiekli ciasto na poczęstunek podczas wewnętrznych obchodów XXI- lecia ŚDS. Aktywnie uczestniczyli w przygotowaniu potraw wigilijnych i nakrywaniu do stołu wigilijnego. Na spotkaniu z rodzicami naszych podopiecznych z okazji Dnia Matki uczestnicy samodzielnie przygotowali grilla, a potrawy na grill przygotowali wraz z opiekunem - piekli i podawali kiełbaski oraz napoje.

Osoby nowoprzyjęte zapoznały się z obsługą podstawowego sprzętu kuchennego i zasadami przestrzegania warunków higienicznych w kuchni.

Uczestnicy codziennie pomagali w rozstawianiu talerzy, sztućców i kubków do obiadu. Utrwalali nawyk dbania o czystość na stanowisku pracy podczas treningów kulinarnych (mycie rąk przed zajęciami, wstawianie brudnych naczyń do zmywalni). Podopieczni potrafią ze zrozumieniem czytać przepisy kulinarne, właściwie dobierać produkty do określonego przepisu.

Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów

Cykliczne zajęcia - 1 raz w tygodniu z Grupą A, C i z Grupą B oraz zajęcia indywidualne w zależności od potrzeb. Raz w tygodniu odbywają się zajęcia logopedyczne z uczestnikiem Grupy B.

Kontynuowano naukę czytania ze zrozumieniem, poznawanie nowych wyrazów, podtrzymywanie kontaktów społecznych (Miejska Biblioteka Publiczna – przegląd prasy, wystawy), utrwalano orientację przestrzenną miasta Hajnówka, utrwalano zasady savoir vivre, jak być asertywnym i jak sobie radzić w sytuacjach konfliktowych i stresowych z wykorzystaniem gier i zabaw edukacyjnych, autoprezentacji. Nauka wyrażania emocji i uczuć – scenki sytuacyjne, praca w grupie na podstawie kart edukacyjnych „Uczę się rozumieć innych- emocje i gesty”.

Komunikacja – wzorce komunikacji, aktywne słuchanie, dyskusja. Radzenie ze stresem- gry i zabawy interpersonalne. Motywowanie do ekspresji słownej za pomocą kolorowych obrazków.

Poruszane były aktualne zagadnienia z zakresu bieżącej sytuacji gospodarczo – politycznej w kraju i na świecie (telewizja, radio, prasa, Internet, dyskusja).

Efekty : zauważono poprawę relacji w grupie, w nawiązywaniu kontaktów społecznych – interpersonalnych. Częstsze używanie form grzecznościowych i poszerzenie doboru słownictwa, potrafią zakomunikować o swoich potrzebach i zainteresowaniach oraz potrafią nazwać swoje emocje np. jestem zły. Poprzez udział w grach i zabawach nabywają pewności siebie.

Grupa A

W dalszym ciągu kontynuowane były ćwiczenia w grupie mające na celu poprawę pamięci i koncentracji uwagi, ćwiczenia interpersonalne (szeroko rozumiana komunikacja interpersonalna), ćwiczono różne techniki relaksacyjne. Uczono poprawnych zachowań, właściwej komunikacji, budowania więzi w grupie uczestników, wzmacniania więzi społecznych. Zapoznano uczestników z różnymi metodami radzenia z negatywnymi emocjami, jak lęk, strach, apatia, rezygnacja w oparciu o 12 zasad życia Jordana Petersona. Uczestnicy uczyli się stawiać pytania, wyrażać potrzeby oraz rozwiązywać problemy dnia codziennego. Rozwijano poprawne postawy jak: kreatywność, asertywność i zachowania prospołeczne. Pracowano nad rozwojem osobistym, poczuciem własnej wartości, zdrowym stylem życia i nad samooceną.

Pomoc grupy w zaklimatyzowaniu się osób nowoprzyjętych.

Zajęcia były prowadzone w formie wykładu, dyskusji; praca w grupie i indywidualna, prezentacje audiowizualne, autoprezentacje uczestników. Dbano o utrzymanie sprzyjającej atmosfery w trakcie zajęć, o stworzenie warunków korzystnych dla wyrażenia siebie osobom z większymi deficytami.

Efekty: zaobserwowano spadek sytuacji konfliktowych w ŚDS; wzrost poczucia więzi i identyfikacji z grupą uczestników, wzrost empatii, postaw asertywnych, większe zainteresowanie problemami innych uczestników, chęć służenia pomocą, wsparciem.

Osoby nieśmiałe i wycofane odważniej wyrażały własne opinie i sposób bardziej zdecydowany

komunikowały własne potrzeby. Poczucie akceptacji w grupie spowodowało, że uczestnicy mieli odwagę na zajęciach poruszać trudne tematy i otrzymywali wsparcie ze strony grupy i osób prowadzących trening. Bezpieczne warunki sprzyjały mówieniu i poruszaniu problemów osobistych, wstydlivych i trudnych. Zaobserwowano wzrost kultury osobistej, poprawnych zachowań we wzajemnych relacjach

Trening umiejętności spędzania czasu wolnego

Trening umiejętności spędzania czasu wolnego prowadzony był cyklicznie raz w tygodniu oraz indywidualnie w zależności od potrzeb uczestników.

Grupa A,C – zajęcia prowadzone były w charakterze teoretyczno – praktycznym poprzez wykłady, referaty, pogadanki, prezentacje audiowizualne. Współdziałano z instytucjami miejskimi - Biblioteka Miejska, Hajnowski Dom Kultury, Głównym założeniem było motywowanie uczestników do aktywnego spędzania czasu wolnego, działalności rekreacyjnej, rozwijanie indywidualnych hobby m.in. rozwijanie zainteresowań muzycznych, kulinarnych, zainteresowania historią naszego powiatu poprzez wycieczki krajoznawcze (rowerowe, piesze, marsze Nordic Walking), zarówno grupowe jak też indywidualne. Podwyższenie umiejętności z zakresu majsterkowania, fotografii i nauki języka obcego.

Efekty: - wzrosło zainteresowanie aktywnością sportową i rekreacyjną – uczestnicy korzystali z oferty Parku Wodnego w Hajnowce, wyjścia na grzybobranie, tenis stołowy, wycieczki rowerowe. Zwiększyła się umiejętność efektywnego wykorzystania czasu wolnego u podopiecznych. Brali udział w wycieczkach rowerowych, rajdach organizowanych nie tylko przez ŚDS, ale również przez inne instytucje działające na terenie naszego miasta.

Podopieczni naszego ośrodka wzięli udział w Spartakiadzie Osób Niepełnosprawnych, wzięli udział w Finale Puchar Polski Nordic Walking oraz w VII Integracyjnym Rajdzie Nordic Walking osób Niepełnosprawnych z okazji obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości zorganizowanym przez WTZ Zmotywowano do udziału w turnusie rehabilitacyjnym i wyjazdu do sanatorium. W okresie letnim dbali o zasadzoną winorośl przy pergoli ogrodowej i inne rośliny przy ośrodku (formowanie, kształtowanie roślin krzewiastych i drzew iglastych, założono rabatę ziołową pod nazwą „Ziołowy Zaułek”’. Kontynuowano odnowienie altanki ogrodowej. Zwiększyło się zainteresowanie grami rozwijającymi funkcje poznawcze- szachy, scrabble w języku polskim i angielskim, sudoku - rozwiązywanie krzyżówek umysłowych.

Grupa B - zajęcia grupowe prowadzone były 1 raz w tygodniu oraz według potrzeb. Organizowano spotkania towarzyskie (wyjście do naleśnikarni, pizzerii, kawiarni), kulturalnych i sportowe. Odbywały się spaceru poza ŚDS (np. wyjścia do parku miejskiego, do lasu, do miasta).

Stymulowano rozwój intelektualny i osobowy poprzez wykorzystanie gier logicznych, komputerowych, gier interaktywnych, planszowych, edukacyjnych, krzyżówki i zagadki, quizy online. Oglądano filmy, przedstawienia teatralne, programy edukacyjne, korzystano ze stron internetowych (m.in. FILM WEB, YouTube) oraz nauka korzystania z Sieci.

W ramach zajęć wyszukiwano z różnych gazet, czasopism ciekawych artykułów i potrzebnych materiałów do zajęć. Podopieczni chętnie uczestniczyli na zajęciach z muzykoterapii czynnej i biernej.

Efekty: zauważono zwiększoną integrację w grupie. Poprzez zabawę i stymulację za pomocą różnych bodźców (słuchowe, wzrokowe, czuciowe) zauważono poprawę koncentracji podczas gier i zabaw. Spaceru i wyjścia poza ośrodek przyczyniły się do lepszej orientacji w mieście Hajnowka, a kontakt z naturą pozytywnie wpływał na samopoczucie uczestników.

Umiejętności spędzania czasu wolnego i rozwijanie zainteresowań były kształtowane podczas innych zajęć terapeutycznych - w ramach zajęć kulturalno – oświatowych.

Poprzez zajęcia proponowane w pracowni kulturalno –oświatowej m.in. zajęcia reedukacyjne, nauka obsługi komputera i korzystania z Internetu, zajęcia z muzykoterapii czynnej i biernej (relaksacja, muzykowanie) , zajęcia teatralne, poszerzanie zasobu słownictwa i wiedzy ogólnej o świecie w ramach bajkoterapii, Kącika Czytelniczego, Kącika Geograficznego, Klubu Muzycznego i Klubu Filmowego, poznawanie zwyczajów i tradycji narodowych oraz uroczyste obchody świąt państwowych i religijnych, uczestnicy nabytą wiedzę i umiejętności wykorzystują również w swoim środowisku rodzinnym i domowym. Sprzyja to nawiązywaniu nowych znajomości oraz kontaktów w sieci internetowej. Obie grupy uczestniczyły aktywnie w życiu kulturalnym miasta i regionu poprzez publiczne występy muzyczne i teatralne w Hajnówce i w regionie (Białystok, Siemiatycze, Hajnówka) oraz brały udział w spotkaniach integracyjnych z przedstawicielami instytucji HDK, SOSW, WTZ).Liczne występy muzyczne (około 15-tu) przyczyniają się do uspołecznienia, rozwijania umiejętności interpersonalnych, zainteresowań artystycznych oraz budowania poczucia wartości.

2. Poradnictwo psychologiczne

W 2018 roku poradnictwo psychologiczne było realizowane na terenie ośrodka przez psychologa.

Przeprowadził konsultacje wstępne dla osób nowoprzyjętych do ośrodka, badania psychologiczne (testy) oraz opracowywał pełne diagnozy psychologiczne. Udzielane były konsultacje psychologiczne uczestnikom ŚDS i ich członkom rodziny. Członkom ZWA psycholog udzielał porad, wskazówek przy rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych poszczególnym uczestnikom ŚDS.

Psychoedukacja: dobrostan psychiczny- jak dbać o komfort psychiczny, twarze depresji, depresja maskowana, terapie i strategie antystresowe w tym terapia Mitchella. Zapoznano uczestników z 10 Zasadami zdrowia. Skupiono się również na objawach zwiastunowych chorób psychicznych i sposobach radzenia sobie z nimi. Sztuka konstruktywnego życia – jak nie narzekać, utrzymać dobre samopoczucie i zniwelować nieśmiałość w relacjach społecznych. Zaburzenia snu, bezsenność jako jeden z symptomów zaburzeń psychicznych. Efekty: lepsze radzenie sobie z chorobą, poszerzenie sposobów i metod radzenia sobie ze stresem, poprawa w sferze afektywnej, zwiększenie wiedzy na temat farmakoterapii, zwiększenie wiedzy ogólnej na temat chorób towarzyszących. Zwiększenie motywacji do udziału w testach sprawdzających poziom wiedzy z zakresu psychoedukacji. Nowoprzyjęte osoby dobrze zaaklimatyzowały się w grupie, co przyczyniło się do lepszej komunikacji na zajęciach.

Zajęcia grupowe odbywały się cyklicznie 1 raz w tygodniu - były to wykłady , prezentacje, dyskusje czy prezentacje multimedialne związane z tematem zajęć.

3. Pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych

Uczestnicy ŚDS w 2018 roku w zależności od zgłoszonych przez nich potrzeb, uzyskiwali niezbędną pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych. Byli umawiani na wizyty lekarskie ogólne i specjalistyczne np. poradnie rodzinne, psychiatryczne, okulistyczne, laryngologiczne, neurologiczne itp. Często ze względu na stan zdrowia uczestnika, pracownicy ŚDS zapewniali wsparcie i byli obecni w trakcie wizyt, następnie nadzorowali realizację zaleceń lekarskich (w tym zrealizowanie recept), przypominali o terminach wizyt kontrolnych i terminach iniekcji. Motywowani byli do systematycznego przyjmowania leków, a niektórzy z nich na zlecenie lekarza otrzymywali je w ŚDS.

W 2018 roku na bieżąco była realizowana współpraca i wymiana informacji na temat funkcjonowania i stanu zdrowia uczestników ŚDS objętych opieką Zespołu Leczenia Środowiskowego w Hajnówce.

Na terenie ŚDS była zapewniona opieka pielęgniarska. Usługi dotyczyły systematycznych pomiarów ciśnienia tętniczego, masy i ciepłoty ciała. W nagłych przypadkach wzywano pogotowie ratunkowe (atak epileptyczny), opatrywano skaleczenia, otarcia, urazy. Doraźnie podawano leki z apteczki pierwszej pomocy. Świadczone poradnictwo pielęgniarskie w formie prelekcji, jak i porad indywidualnych związanych z tematyką chorób układu krążenia oraz przygotowanie podopiecznych do udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej.

4. Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych

W 2018 roku pomoc ta była realizowana w ramach treningów indywidualnych przez poszczególnych opiekunów i wynikała ona z indywidualnych potrzeb podopiecznych. Na bieżąco pomagano w pisaniu pism, wypełnianiu formularzy, kontaktowano się telefonicznie z różnymi instytucjami - Zakład Energetyczny, MOPS, GOPS-y z terenu powiatu hajnowskiego, ZUS, KRUS, PCPR, Urząd Miejski, Urząd Gminy, Spółdzielnie Mieszkaniowe i Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Sąd Rejonowy w Hajnówce, Przedszkole Samorządowe. Pomoc w dostępie do usług Radcy Prawnego, Poradnie Psychologiczne. Pomoc przy załatwianiu spraw związanych z wymianą dowodu osobistego, legitymacją ZUS, legitymacją osoby niepełnosprawnej, załatwianie talonów żywnościowych. Kompletowanie dokumentów i składanie wniosków na komisję w celu ustalenia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz dokumentów niezbędnych na turnus rehabilitacyjny.

5. Niezbędna opieka

W ŚDS przebywają uczestnicy wymagający niezbędnej pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb – osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim, osoba z porażeniem cztero-kończynowym, osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, osoby z upośledzeniem umysłowym i ograniczonymi możliwościami samodzielnego funkcjonowania wymagające opieki i pomocy w korzystaniu z łazienki. Asystowanie podczas przemieszczania po terenie Ośrodka osobom z demencją, otępieniem, pomoc w zabiegach toaletowych oraz przy spożywaniu posiłku. Wspieranie przy codziennych zajęciach wynikających z indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego. Uczestnicy wymagają również pomocy podczas wyjść poza ośrodek, tj. spacerów, wystaw, przeglądy. Podczas zajęć grupowych (treningi i pracownie terapeutyczne) osoby te muszą mieć zapewnioną stałą opiekę indywidualną.

Ośrodek zapewniał tym osobom stałą opiekę na czas pobytu w ŚDS.

Osobom przewlekłe psychicznie chorym, u których wystąpiło znaczne pogorszenie stanu zdrowia, pomagaliśmy w jak najszybszym dotarciu do lekarza psychiatry.

6. Terapii ruchowa.

W 2018 w ŚDS prowadzone były zajęcia ogólnousprawniające mające na celu poprawę i utrzymanie ogólnej kondycji fizycznej uczestników. Zajęcia prowadzone były oddzielnie dla pań i panów zarówno na terenie ośrodka (sala gimnastyczna), jak i na zewnątrz.

Prowadzone były zajęcia grupowe- tenis stołowy, bilard, siatkówkę i inne gry i zabawy z piłką, w okresie letnim wycieczki rowerowe, piesze, spacerów, marsze Nordick Walking, zajęcia na Pływalni Miejskiej(basen, łaźnia solankowa).

Efekty: uczestnicy wyrabiali nawyk systematycznych ćwiczeń gimnastycznych, niektórzy poprawili koordynację wzrokowo-ruchową, zwiększona ogólna sprawność fizyczna, nastąpiła

niwelacja bólów kręgosłupowych i zapobieganie rozwojowi chorób cywilizacyjnych. U osób biorących udział w zajęciach zauważono spadek masy ciała lub utrzymanie wagi na stałym poziomie, normalizację parametrów glikemicznych i ciśnienia tętniczego. Uczestnicy wzięli udział w Spartakiadzie Osób Niepełnosprawnych, Pucharze Polski Nordick Walking, Turniej Nordick Walking Osób Niepełnosprawnych, zawodach Pływackich Osób Niepełnosprawnych na Pływalni Miejskiej. W okresie letnim uczestnicy bardzo chętnie brali udział w grach i zabawach sportowych na świeżym powietrzu.

7. Aktywizacja w kierunku uczestnictwa w innych formach w ramach WTZ, podjęcia zatrudnienia lub inne.

Zajęcia prowadzone w ramach pracowni terapeutycznych w ŚDS służyły aktywizacji uczestników do podejmowania działań w podjęciu zatrudnienia lub uczestnictwa w WTZ. W pracowniach terapeutycznych (plastycznej, technicznej, kulinarnej, haftu i szycia, kulturalno- oświatowej) uczestnicy zapoznawali się z różnymi formami i technikami w poszczególnych pracowniach. Wykonywali przedmioty użyteczne oraz okolicznościowe (kartki, stroiki oraz inne ozdoby, dekoracje itd.) przygotowywali prace na różne wystawy tematyczne na terenie miasta jak i poza. Duży nacisk położono na rozwijanie prawidłowych nawyków w przygotowywaniu stanowiska pracy jak również sprzątanie po zakończonych zajęciach. Poprzez udział w zajęciach wypracowywano zwiększenie koncentracji uwagi, pamięci, kreatywności, wyobraźni, sprawności manualnej, wzrokowej. Pracowano nad konsekwencją, systematycznością i dokładnością w wykonywanych czynnościach. W trakcie zajęć w pracowniach mieli możliwość nabywania umiejętności współpracy i działań w grupie, rozwijania umiejętności interpersonalnych oraz zwiększenie poczucia własnej wartości, występy publiczne pozwalały na kształtowanie umiejętności odnalezienia się w sytuacji wystawienia na ekspozycję społeczną. Utrwalano umiejętności samodzielnego korzystania z komputera (posługiwanie się klawiaturą i myszką komputera, pisanie na komputerze, znajdowanie odpowiednich formularzy, instytucji, ofert, itd), Internetu, gdzie uczono się wyszukiwania odpowiednich stron internetowych związanych z indywidualnymi potrzebami uczestników oraz wspólnego wyszukiwania propozycji na zajęcia. Motywowano do samodyscypliny i odpowiedzialności za realizację zaplanowanych zadań. W 2018 roku 3 uczestników ŚDS wzięło udział w szkoleniu zawodowym a po zakończeniu odbyli 3 miesięczne płatne staże. Jeden uczestnik podjął pracę zawodową, jeden kontynuuje pracę na umowę zlecenie, a jeden uczestnik podjął próbę zatrudnienia się na czas określony.

8. Opis działań podjętych dla uczestników ze spectrum autyzmu i niepełnosprawnością sprzężoną

Na potrzeby uczestników z niepełnosprawnością sprzężoną w 2018 roku zostały zakupione następujące urządzenia- rower elektromagnetyczny, wioślarz magnetyczny oraz gry i pomoce dydaktyczne (mapa świata i zwierząt, domino, scrabble), ćwiczenia Cogito. Powyższe rzeczy zostały wykorzystane do takich zajęć jak: ćwiczenia stymulujące myślenie, uwagę, pamięć, koncentrację, trening orientacji w codziennych czynnościach oraz umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie. Pracowano nad poprawą ogólnej sprawności fizycznej i koordynacji ruchowej wykonując ćwiczenia motoryki małej i dużej oraz zabiegi usprawniające prowadzone przez rehabilitantów i opiekunów. Zapewniono codzienną opiekę i wsparcie w poruszaniu się po ośrodku, przy spożywaniu posiłków, korzystaniu z toalety, monitorowaniu przyjmowania leków. Pracowano nad umiejętnością właściwego zachowania w miejscu publicznym, jedną z form tych działań był wyjazd do Białegostoku do kina

Pięciu opiekunom wypłacono dodatek do wynagrodzenia za opiekę nad uczestnikami z niepełnosprawnością sprzężoną.

II. Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie ŚDS w 2018 r.

1. Budżet wojewody - dotacja na bieżącą działalność w rozdziale 85203 § 2010/§ 2110

(bez środków z rezerwy celowej z budżetu państwa) - 987 838, 50 zł (sł : dziewięćset osiemdziesiąt siedem tysięcy osiemset trzydzieści osiem złotych pięćdziesiąt groszy)

2. Budżet Wojewody – wydatki inwestycyjne(§ 6310 / § 6410 -bez środków z rezerwy celowej z budżetu państwa)- nie dotyczy

3. Środki finansowe z rezerwy celowej z budżetu państwa w rozdziale 85203 :

- § 2010, § 2110 – 12 400
- § 6310, § 6410 - nie dotyczy

4. Środki finansowe na podwyższenie dotacji zgodnie z art. 51c ust 5 ustawy o pomocy społecznej – 24 700 .

ZWROT Z DOTACJI DO BUDŻETU PAŃSTWA data – nie dotyczy

Odpłatność za pobyt w ŚDS :

- kwota pobrana od uczestników ŚDS do dnia 31.12.2018 r. – 3 862,58 zł
- kwota odprowadzona do budżetu Wojewody do dnia 31.12.2018 r.- 3 389,67 zł
- kwota odprowadzona do budżetu Starostwa do dnia 31.12.2018 r.- 178,39 zł
- liczba osób wnoszących opłatę stan na dzień 31.12.2018 r. – 4 osoby
- liczba osób nieodpłatnie korzystających z usług śds stan na 31.12.2017 r. – 51 osoby

III. Zasoby kadrowe środowiskowego domu samopomocy

l.p.	Liczba zatrudnionych pracowników w podziale na stanowiska pracy, wielkość etatu:			
		na czas nieokreślony		6 m-czne doświadczenie zawodowe polegające na

			realizacji usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi TAK/NIE
			na czas określony
1.	Dyrektor	1	tak
2.	Główna Księgowa	1	-
3.	Pielęgniarka	1	tak
4.	Pracownik socjalny	1	tak
5.	Terapeuta	3	tak
6.	Opiekun	2,92	tak
7.	St. Instruktor terapii zajęciowej	1	tak
8.	St. Instruktor ds. kulturalno-oświatowych	1	tak
9.	Inspektor BHP	1/16	-
10.	Psycholog	1/4	tak
11.	Sprzątaczką	1	-
	Razem	13,48	

Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco – aktywizującego dla uczestników:

- typ A - 5,32
- typ B - 4,5
- typ C - 1,5

Inne formy zatrudnienia (np. umowa zlecenie) liczba godzin, rodzaj świadczonej usługi, okres czasu na jaki zawarto umowę itp.:

Umowa zlecenie na prace porządkowe wokół posesji ŚDS (odsnieżanie, grabienie liści, zmiatanie itp.) – 10 godzin tygodniowo.

IV. Ogólna liczba uczestników, którzy opuścili dom, wraz z podaniem przyczyn odejścia

l.p.	Przyczyna odejścia z domu uczestnika	Czasokres uczęszczania na zajęcia do ŚDS	Liczba uczestników, którzy opuścili dom
1.	Usamodzielnienie	17 lat, 11 m-cy; 12 lat, 5 m-cy; 6 lat, 3 c-ce.	3
2.	Umieszczenie w placówkach całodobowej opieki	2 m-ce, 21 dni	1
3.	Przejęcie do innej formy wsparcia dziennego	7 lat, 3 m-ce; 3 m-ce; 1 m-c, 3 dni	3
4.	Zgon	-	-
5.	Inne, jakie ? -zmiana miejsca zamieszkania -częste i długotrwałe pobyty w szpitalu - pobyt w areszcie śledczym -wymaga całodobowej opieki osoby drugiej	2 lata, 5 m-cy, 20 dni 7 lat, 2 m-ce 1 rok, 11 m-cy 4 lata, 8 m-cy	4 w tym: 1 1 1 1
	Razem		11

V. Średnia liczba uczestników poszczególnych zajęć w ciągu roku

Lp.	Rodzaj zajęć	Średnia ** liczba uczestników poszczególnych zajęć, w ciągu roku
1	Psychoedukacja Konsultacje wstępne Diagnozy psychologiczne Poradnictwo psychologiczne Psychoterapia	Gr. A - 10os. C- 1os. Gr.A-5 os, B-2 os., C-1os Gr A -4os., B -2os., C-2os Gr. A -12 os; B-3 os. C-2 os. Gr. A- 1 os., B- 3 os.
2	Trening funkcjonowania w życiu codziennym - trening higieniczny – kobiety- 8; mężczyźni-6,4 - trening budżetowy - trening kulinarny - trening praktyczny- - treningi indywidualne-	Gr.A-11,3 os.; C-1os. Gr.B-4,2 os. Gr.A-4,6os; B – 3,4 os., C-1 os Gr.A-7 os., B – 3,9 os, C -1 os Gr. A -24 os.; B - 15os.;C-2os
3	Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów- grupowe Treningi umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów- treningi indywidualne Zajęcia logopedyczne- indywidualne	Gr.A-14 ; B -6,1 os.; C-2 os Gr. A -24os.; B-16os; C-1 os. Gr. B- 1os.
4	Treningi organizacji czasu wolnego	Gr.A-11,2os.; B-5,7os. C-1os.
5	Trening funkcji w 5 sferach poznawczych	Gr. C- 4 os.
6	Zajęcia sportowe, terapia ruchowa, rekreacja	Gr.A-21,6os; B-15os.; C-4 os
7	Zajęcia integracyjne- poranna prasówka, gry planszowe edukacyjne.	Gr.A-10os., B-9 os.; C- 2 os.
8	Pracownia haftu i szycia	Gr.A-1,3 os., B-5,4os.;C-1,4os.;
9	Pracownia kulturalno-oświatowa	Gr.A-22,4os.B-16os.; C-4os
10	Pracownia techniczna	Gr.A-4,7 os., .B-7 os.
11	Pracownia plastyczna	Gr.A-13,4os.; B-8,5os.; C-2,3os
11.	Konsultacje pielęgniarskie	Gr.A-16; B -12os.; C-3,
12.	Niezbędna opieka i pomoc osobom niepełnosprawnym	Gr. A-1os.; B -3os.; C-2,1 os
	Razem	Gr.A-236,7; B-141,2; C-37,8

VI . W ramach realizacji zadań statutowych ŚDS współpracowaliśmy z niżej wymienionymi podmiotami

1.	rodzina, opiekunowie	<p>Przeprowadzono wstępne rozmowy z rodzinami osób, które zamierzały skorzystać z usług ośrodka, pomagano w załatwianiu formalności związanych ze skierowaniem do ŚDS. Podtrzymywano kontakty z rodzinami, opiekunami prawnymi naszych uczestników. Współpraca odbywała się na bieżąco i systematycznie, były to kontakty telefoniczne, osobiste - zarówno na terenie ośrodka jak i w miejscu zamieszkania.</p> <p>Pomagano w rozwiązywaniu trudnych, skomplikowanych zdarzeń zaistniałych w życiu uczestnika ŚDS. Członkowie ZWA służyli swoją wiedzą i doświadczeniem wspierając rodziny w ich codziennym życiu z osobami z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>W czerwcu 2018r. odbyło się spotkanie z rodzinami podopiecznych z okazji Dnia Matki, Dnia Ojca i Dnia Dziecka – na te okoliczność podopieczni przygotowali część artystyczną i poczęstunek. W ramach realizowanego projektu „ Jak wieść gminna niesie świat nieznany -świat poznany zorganizowaliśmy dla rodzin naszych uczestników przejazd kolejką leśną oraz integracyjny Piknik Rodzinny na Topile, cykliczne spotkania z lekarzami psychiatrii oraz Konferencję podsumowującą projekt, którym uświetnił wykład dr n. med. Tadeusza Beszta-Borowskiego oraz występ muzyczny naszych podopiecznych.</p>
2.	ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie	<p>W 2018r. utrzymywaliśmy stałą współpracę z ośrodkami pomocy społecznej z terenu Powiatu Hajnowskiego, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Hajnówce. Pracownicy tych instytucji brali aktywny udział w realizowanym przez nas Projekcie- pomagali dotrzeć z informacjami o etapach realizacji projektu do osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin z terenu powiatu hajnowskiego, uczestniczyli w gminnych spotkaniach z mieszkańcami 9 gmin oraz w Konferencji podsumowującej projekt. Dzięki wzajemnej wymianie informacji dotyczących uczestników ŚDS, potrafiliśmy rozwiązywać bieżące problemy naszych podopiecznych. W 2018 r. pracownicy ŚDS uczestniczyli w posiedzeniach Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego przy MOPS w Hajnówce. Samotni uczestnicy naszego domu wzięli udział w Wigilii organizowanej przez MOPS Hajnówka.</p>
3	poradnie zdrowia psychicznego, szpital psychiatryczny, inne zakłady opieki zdrowotnej	<p>Kontynuowaliśmy współpracę z Poradnią Zdrowia Psychicznego, Oddziałem Psychiatrycznym SPZOZ w Hajnówce, z Zakładem Pielęgnacyjno- Opiekuńczym (2 występy muzyczne uczestników ŚDS) .Regularnie kontaktowaliśmy z PZP i umawialiśmy na wizyty naszych uczestników (w przypadku zauważenia niepokojących zachowań uczestnika, interweniowaliśmy i prosiliśmy o wcześniejszy termin przyjęcia). Pracownicy ŚDS odwiedzali swoich podopiecznych przebywających na oddziale</p>

		<p>psychiatrycznym. W ramach dobrej współpracy z PZP i Oddziałem Psychiatrycznym na bieżąco aktualizowano informacje o działalności ŚDS zamieszczane na Tablicy informacyjnej znajdującej się na holu oddziału. Odwiedziliśmy Izbę Pamięci dr Rakowieckiego znajdującej się w SPZOZ Hajnówka.</p> <p>Lekarze psychiatrzy SPZOZ Hajnówka odbyli 4 spotkania z uczestnikami ŚDS i ich rodzinami w naszym ośrodku.</p> <p>Zespół Lecznictwa Środowiskowego istniejący przy PZP w Hajnówce na bieżąco współpracował z ŚDS, co pozwoliło na wzajemną wymianę informacji dotyczących naszych uczestników, którzy zostali objęci opieką powyższego zespołu, a także podjęcia wspólnych działań interwencyjnych (np. pilne umieszczenie uczestnika ŚDS na Oddziale Psychiatrycznym).</p> <p>W zależności od potrzeb zgłaszanych przez naszych uczestników na bieżąco współpracowaliśmy z lekarzami rodzinnymi i poradniami specjalistycznymi.</p>
4.	powiatowe urzędy pracy	<p>Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Hajnówce odbywała się w zakresie uzyskania informacji o uprawnieniach przysługujących osobie bezrobotnej, propozycji ofert pracy dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niezbędnych dokumentów przy zarejestrowaniu się jako poszukujący pracy.</p> <p>W ramach współpracy w 2018 roku do ŚDS zostały skierowane 3 osoba bezrobotne, które odbyły staż w naszym ośrodku.</p>
5.	organizacje pozarządowe	<p>Na bieżąco współpracowaliśmy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych znajdującymi się na terenie Powiatu Hajnowskiego m.in. Terenowe Koło Polskiego Związku Niewidomych w Hajnówce(przygotowanie części artystycznej na Wigilię dla członków PZN), Klub Abstynenta "DĄB"(udział w spotkaniu Wigilijnym).</p> <p>Podopieczni ŚDS uczestniczyli w przeglądzie Piosenki Biesiadnej współorganizowanej przez Stowarzyszenie „Trampolina” w Białymstoku. Stowarzyszenie „Pocztówka” z Policznej przygotowało wspólne układanie mandali ze zboża podczas Pikniku Rodzinnego.</p>
6.	kościóły i związki wyznaniowe	<p>Odbywały się spotkania ekumeniczne z udziałem duchownych z okazji świąt religijnych i innych uroczystości organizowanych przez ŚDS.</p> <p>W ramach zajęć organizowanych przez ŚDS uczestnicy wzięli udział w koncertach muzyki organowej i cerkiewnej, zespół muzyczny wystąpił w przeglądzie kolęd w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku, przeglądzie kolęd organizowanym przez WTZ w Siemiatyczach prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus.</p> <p>Wystąpił również na koncercie kolęd organizowanym przez Akcję Katolicką i Dom Kultury w Hajnówce.</p>

		Odwiedziliśmy groby naszych podopiecznych oraz hajnowskie miejsca pamięci.
7.	ośrodki kultury i organizacje kulturalno-rozrywkowe	<p>Kontynuowaliśmy współpracę z Hajnowskim Domem Kultury, Miejską Biblioteką Publiczną w Hajnówce, Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Hajnówce, Parkiem Wodnym w Hajnówce. Nawiązaliśmy współpracę z Ośrodkami Kultury w: Dubiczach Cerkiewnych, Czyżach, Narewce, Narwi, Kleszczelach, Czeremsze, Dubinach i Białowieży- odbyły się tam występy muzyczne Zespołu z ŚDS (9 występów), wystawy prac wykonanych w pracowniach terapeutycznych ŚDS oraz prelekcje na temat zdrowia psychicznego.</p> <p>Uczestnicy wzięli udział w spotkaniach i pogadankach: z członkiem Związku Sybiraków, artystą plastykiem, fotografikiem. Odwiedziliśmy Park Miniatur w Hajnówce.</p> <p>Regularnie odwiedzaliśmy Plener Rzeźbiarski w HDK. Prace uczestników zgłoszono na Przegląd Sztuki Nieprofesjonalnej organizowanej przez HDK, prace zostały nagrodzone. Grupa muzyczna z ŚDS wzięła udział w 3 koncertach kolęd w mieście oraz województwie (Siemiatycze, Białystok, Hajnówka). Wystąpiła również na Przeglądzie Talentów Osób Niepełnosprawnych w Hajnowskim Domu Kultury, w Amfiteatrze Miejskim, na konferencji w HDK; podopieczni wzięli udział w koncercie Johna Cliffтона z USA w HDK. Grupa podopiecznych odwiedziła kino Orange w HDK i wzięła udział w spotkaniu z reżyserem seansu. Gościliśmy teatr objazdowy ze sztuką Karola Wojtyły.</p>
8.	placówki oświatowe, inne jednostki świadczące usługi dla osób niepełnosprawnych (w tym warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywizacji zawodowej, spółdzielniami socjalnymi, centrami integracji społecznej i klubami integracji społecznej)	<p>Współpracowaliśmy z placówkami oświatowymi będącymi na terenie miasta Hajnówka, organizowaliśmy wspólne imprezy integracyjne</p> <p>W 2018. odbywały się spotkania integracyjne uczestników ŚDS z : WTZ w Hajnówce -wspólne kolędowanie, udział w konkursie poetyckim Osób Niepełnosprawnych, „Zaczarowane strofy”, udział w Rajdzie Nordic Walking Osób Niepełnosprawnych organizowanym w ramach obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę- odwiedziliśmy Miejsce Straceń na obrzeżach Hajnówki.</p> <p>Grupa uczestników wzięła udział w spotkaniu integracyjnym organizowanym przez WTZ w Nowej Woli.</p> <p>W 2018r. odbywały się regularne (co dwa tygodnie) spotkania muzyczne w SOSW, których celem było przygotowanie wspólnego występu przez 3 jednostki (WTZ, SOSW, ŚDS) oraz plastyczne i kulinarne w ramach projektu „ Łączy nas sztuka”. SOSW w Hajnówce uczestniczył w obchodach Dnia Ziemi.</p> <p>Wzięliśmy udział w olimpiadzie Ekologicznej zorganizowanej przez SOSW w H-ce.</p> <p>Z okazji obchodów Światowego Dnia Autyzmu organizowanym przez SOSW dla wszystkich hajnowskich szkół i przedszkoli w Amfiteatrze Miejskim przygotowaliśmy wraz z SOSW i WTZ wspólny występ muzyczny.</p> <p>W ramach realizowanego przez ŚDS projektu „Jak wieść gminną</p>

		niesie: świat nieznan - świat poznany'' współpracowaliśmy z Klubem Wolontariusza z Zespołu Szkół z DNJB w Hajnówce(Piknik Rodzinny, Konferencja).
9.	inne osoby lub podmioty działające na rzecz integracji społecznej uczestników	<p>Odbyło się spotkanie z przedstawicielami Powiatowej Komendy Policji na temat bezpiecznego poruszania się po mieście. Współpracowaliśmy z Nadleśnictwem Hajnówka podczas organizowania Pikniku Rodzinnego(przejazd kolejką wąskotorową i ognisko na Topile) oraz zorganizowanie ogniska dla uczestników kończących rajd rowerowy.</p> <p>Realizując projekt na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu hajnowskiego odbyliśmy 9 spotkań z wójtami gmin i burmistrzami miast otrzymując od nich pomoc (pomoc w rozreklamowaniu naszych działań i ustalenia terminów spotkań z mieszkańcami, bezpłatne udostępnienie na spotkania świetlic, ośrodków kultury i bibliotek). Wójtowie i burmistrzowie bardzo pozytywnie ustosunkowali się do realizowanego przez nas pomysłu.</p> <p>Wzięliśmy udział w miejskich obchodach Święta 3-go Maja oraz Święta odzyskania Niepodległości.</p> <p>Na bieżąco współpracowaliśmy z jednostkami samorządowymi na szczeblu miejskim i powiatowym(bezpłatny udział uczestników SDS w Mistrzostwo Polski w Nordic Walking w Hajnówce) ZUS, KRUS, Powiatowa Komenda Straży Pożarnej(odwiedziliśmy salę Ognik), Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej, Zakład Komunikacji Miejskiej. Sklepy z używaną odzieżą. Zakład „RUNO”.</p> <p>Naprawy sprzętu AGD, zakład naprawy rowerów, firmy kurierskie.</p>

Środowiskowy Dom Samopomocy w Hajnówce deklaruje spełnienie przez Dom standardów zawartych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. Nr 238, poz. 1586, ze zm.).

W 2018 r. Środowiskowy Dom Samopomocy w Hajnówce na bieżąco realizował zadania statutowe i świadczył usługi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi zawarte w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 09.12.2010r. w sprawie Środowiskowych Domów Samopomocy.

Uczestnicy ŚDS wzięli udział w Projekcie „Jak wieść gminna niesie: świat nieznan - świat poznany ”realizowanym w ramach Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pod nazwą: Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi- edycja 2018 w następujących działaniach: próbach i występach muzycznych w ośrodkach kultury podczas spotkań z mieszkańcami 9 gmin, warsztatach fotograficznych, warsztatach rzeźbiarskich, zajęciach w Fitness Club, zajęciach w Pływalni Miejskiej, Pikniku Rodzinnym, konferencji podsumowującej projekt.

W 2018 roku wykonano następujące prace na rzecz poprawy jakości usług w ŚDS:

1. W pracowni plastycznej wymieniono 22 letnią wykładzinę PCV na panele podłogowe.
2. Wymieniono płytki gresowe na tarasie przy bocznym wejściu do budynku ŚDS
3. Wymieniono płytki gresowe przy wejściu głównym do budynku ŚDS
4. Zakupiono sofę do pokoju wypoczynkowego.
5. Wymieniono blaty stołowe w pracowni kulinarnej.
6. Zakupiono stoły i krzesła do pracowni plastycznej i kulturalno-oświatowej,
7. Zakupiono projektor do prowadzenia treningów umiejętności społecznych.
8. Kontynuowano odnawianie altanki ogrodowej- przygotowano powierzchnie, dokonano dwukrotnej konserwacji dolnej części konstrukcji- praca w grupach.
9. Pielęgnowano zieleni okalającą posesję budynku, pielęgnowano rabaty kwiatowe które w okresie letnim dbali uczestnicy poprzez regularne podlewanie i pielęgnowanie.
10. Dosadzono krzew winorośli pod pergolą ogrodową, który wymagał szczególnej pielęgnacji w okresie wzrastania.
11. Założono rabatę ziołową.
12. Naprawiono kosiarkę ogrodową we współpracy z uczestnikiem.

W 2019 r. planujemy zrealizować następujące działania :

1. Malowanie pomieszczeń w tym: podpiwniczenie, 2 łazienki, hol przy wejściu głównym do budynku i hol przy wejściu bocznym do budynku.
2. Renowację drzwi z montażem kątowników metalowych na gładzie.
3. Wymienić oświetlenie na energooszczędne lampy LED w pomieszczeniach ŚDS.
4. Dostosować dwa punkty hydrantowe przeciwpożarowe- przebudowa w celu dostosowania do aktualnie obowiązujących przepisów przeciwpożarowych.
5. Kontynuacja prac konserwacyjnych altany ogrodowej przy budynku ŚDS.
6. Modernizacja wnętrza i wystroju pracowni kulturalno- oświatowej (zawieszenie półek, kwiatów, wykonanie stojaków na dyplomy).

Dyrektor
Środowiskowego Domu Samopomocy w Hajnówce
Zenaida Bołtromiuk

Hajnówka 18.03.2019r